

Waarheidsvinding

Posted on 26/9/2017

Wat is de waarheid? Bestaat de waarheid? Ik heb er al meerdere blogs over geschreven omdat ik het persoonlijk zo'n fascinerend onderwerp vind. Volgens mij bestaat dé waarheid niet. Ieder van ons leeft in zijn of haar eigen waarheid. Een van de middelen om te achterhalen wat de waarheid is noemen ze *waarheidsvinding*. Het is een proces wat bijvoorbeeld in het strafrecht wordt gebruikt om te achterhalen wat er precies gebeurd is. Met andere woorden, om uit te zoeken of verklaringen in overeenstemming zijn met de werkelijkheid of zoals de werkelijkheid wordt ervaren.

Kijk die laatste toevoeging zegt al heel veel. Waarheidsvinding is niet alleen uitzoeken of iets in overeenstemming is met de werkelijkheid maar ook met de werkelijkheid zoals die wordt ervaren. Krijg je het dan ooit voor elkaar de waarheid boven tafel te krijgen wanneer de werkelijkheid door iedereen anders kan worden ervaren? Ik denk het niet. Ik weet wel zeker van niet. Stel je maar eens een verhoorkamer voor. Aan de ene kant van de tafel zitten twee rechercheurs en aan de andere kant een verdachte. Laten we eens bij die rechercheurs beginnen. Denkt u dat die onbevangen het verhoor ingaan? Het zou wel zo moeten zijn. Waarheidsvinding gaat om achterhalen van de waarheid, zonder een oordeel te vellen over de situatie of de verdachte. Maar is iemand daartoe in staat? Als er iemand is die dat van zichzelf denkt moet die persoon maar eens goed bij zichzelf te rade gaan. Natuurlijk zijn wij daar als mens niet toe in staat. Het begint al bij onze eerste kennismaking met de verdachte. We vellen direct een oordeel. Dat is heel menselijk en we kunnen daar niets aan doen maar het speelt wel mee bij hoe wij tegen iemand aankijken. Daarna komt ook nog eens ons referentiekader. Onze eigen achtergrond en alles wat wij hebben meegemaakt speelt ons parten bij het onbevooroordeeld achterhalen van de waarheid. Dan heb ik het nog niet eens over de verdachte voor wie er alles aan gelegen is de waarheid in zijn of haar voordeel te verdraaien.

Vindt u het ook zo'n intrigerend onderwerp of ben ik weer de enige die zich hiervoor interesseert. Hoe lastig het is om te bepalen wat de werkelijkheid is blijkt wel uit wat wij kennen als gerechtelijke dwalingen. Denkt u bijvoorbeeld maar eens aan de geruchtmakende Puttense moordzaak of de Schiedammer parkmoord en zo zijn er nog wel meer. Hoe kan het soms zo misgaan? Komt dat omdat de rechercheurs alleen maar willen scoren? Nee, dat denk ik niet. Ik denk dat ze daadwerkelijk in de schuld van de verdachten geloofden alleen dat dit werd ingegeven door hun eigen kijk op de waarheid. We noemen dat ook wel tunnelvisie en dat kan in zo'n proces desastreuze gevolgen hebben. Wanneer de waarheid voor jezelf al vaststaat ga je suggestieve vragen stellen om je eigen gelijk te bewijzen. Je hebt geen oog meer voor alles wat jouw eigen waarheid ontkracht. Het kan zover gaan dat zelfs verdachten erin meegaan en misdaden bekennen die ze nooit hebben begaan. Als er maar genoeg op je wordt ingepraat ga je uiteindelijk de waarheid van de ander als werkelijkheid aannemen.

Ik zou nog uren over dit onderwerp door kunnen schrijven maar helaas, ik heb zo een interview met de New York Times. Daarna ga ik op de koffie bij Willem Alexander en Máxima en vanmiddag heb ik een signeersessie waar meer dan 10.000 personen worden verwacht. Is dit nu de waarheid... of de werkelijkheid zoals ik hem beleef...